

ЛАГРАНЖ, ЖОЗЕФ ЛУЈ
(Lagrange Joseph Louis)
(1736-1813)

Француски математичар, астроном и механичар. Роден е во 1736. во Торино во средно-имотно семејство, кое може да го школува. Тој е солиден ученик, ја сака класичната книжевност, но ја приграбува и математиката како можност да ја изрази својата сестрана природа. Многу брзо совладува сè што дотогаш било познато во математиката, особено го воодушевува и привлекува модерната математика.

Така добро поткован со знаење, на деветнаесет години станува професор по математика на Кралската артилериска школа во Торино. Несебично работи со младите луѓе кои го сакаат учењето и математиката. Едноставен и отворен, тој ги упатува во тајните на модерната математика, која се создавала пред нивните очи. Тој ја почитува надворешната очигледност на старата геометрија, но и дава предност на суштинската, внатрешна очигледност на делата на современите Ојлер и Даламбер. И самиот многу работи. Во 1759. ги објавува своите први трудови од веројатност и варијационо сметање. Благодарение на методите од варијационото сметање, кои ги применува на разни проблеми од динамика, станува славен и ценет математичар. Пофалбите што ги добива од Ојлер и Даламбер придонесуваат да биде избран за член на Берлинската академија на науките. Ова признание многу му значи на младиот Лагранж и претставува поттик во неговата понатамошна работа.

Во тоа време го решава проблемот за движењето на Месечината околу Земјата. Имено, Месечината е секогаш свртена со иста страна кон Земјата. За овој труд ја добива големата Париска награда во 1764. Неа ќе ја добива повеќе пати за оригинално решавање на други многу посложени проблеми. Во исто време работи и на други проблеми актуелни за небесната механика, како што е проблемот на три тела (за движењето на едно тело привлечено од два центра). Околу 1766. го открива принципот за потполно решавање на равенка од втор степен со две непознати.

Во 1766. Лагранж станува раководител на физичко математичкиот оддел на Берлинската академија и таму останува да работи до 1787. Во тоа време објавува повеќе расправи во Берлинската академија. Тие се однесуваат на проблемите на интегрирање на парцијални диференцијални равенки, на проблеми на нумеричко решавање на равенки, методи на диференцијалното и интегрално сметање, проблеми од теоријата на броеви, теоријата на веројатност како и разни проблеми од практична астрономија и теориска механика. Особено се значајни неговите трудови кои се однесуваат на проблемите на ротација на тела од било кој облик, како и прилозите кои се однесуваат на пресметувањето на последователните промени во движењето и положбата на планетите.

Работи полека, темелно, со математичка уредност и изграденост. Работи со задоволство и го пишува своето главно дело *Аналитичка механика* (1788).

По смртта на кралот Фридрих, странците веќе не се добродојдени во Берлин и Лагранж преминува во Париз. Овде кралот Луј XVI го прифаќа со внимание и почести. За време на револуцијата е именуван за претседател на Комисијата за новиот систем на мерки. Околу него сè врие, се губат глави за ништо, но Лагранж останува негибнат. Ја работи својата работа, не дава мислења, потребен им е на сите.

Со формирањето на Нормалната и Политехничката школа се создаваат поволни услови за неговата понатамошна научна и наставничка дејност. Тие ќе станат гордост на француската нација, благодарение на такви предавачи какви што биле Лагранж, Лаплас и Монж. Од нив ќе излезат кадри способни да ја преобразуваат Европа по желбите на Наполеон. Во времето на Наполеон Лагранж станува и сенатор. Умен и воздржан како човек, со многу дух и недогматичен, добива многу признанија и ја има и честа да биде погребан во Пантеон во Париз, 1813.

Лагранж е свесен за славата што ја постигнал како математичар, свесен дека е многу ценет. Скромниот, многу работи и многу дава. Знае дека човекот зрачи со внатрешна убавина од самиот себе. Животот го прифаќа таков каков што е, а смртта ја смета за апсолутен одмор на телото. Свесен е дека неговиот дух ќе живее низ неговото дело, толку обемно и содржајно што му обезбедува едно од првите места меѓу математичарите, астрономите и механичарите. Лагранж ќе стане постојан инспиратор во теоријата и различните примени на науката.

*Пантеон, најнапред црква, а ио
француската
револуција место каде ќе почиваат
великаните на француската нација, меѓу
кои и Лагранж.*

*Длабоко навлегувајќи во суштината на нештата Лагранж
изјавува: Јас не знам.*

Лагранж е великовечна пирамида на математичката наука.

(Наполеон Бонапарта, за најголемиот математичар на 18. век,
кого тој го направил сенатор, гроф на Царството и голем
офицер на Легијата на честа.)